

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Таня Бурдева
ПУ "Паисий Хилендарски"

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор”
в област на висше образование 1. Педагогически науки
професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по ...
докторска програма, „Методика на обучението по музика“

Автор: Цветанка Йончева Попова

Тема: Методически подход за усвояване на нотносимволни модели от учениците в начален етап на средното училище

Научен ръководител доц. д-р Николина Кротева

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Представеният от Цветанка Йончева Попова комплект материали е в съответствие със Закона за развитие на академичния състав в Република България. Списъкът включва следните документи:

- автобиография в европейски формат;
- дисертационен труд;
- автореферат;
- научни публикации по темата на дисертацията;
- заповед за научно жури;
- справка за минималните наукометрични показатели.

Цветанка Йончева Попова е родена през 1970 г. Висшето си образование придобива във ВПИ – Благоевград. ОКС „бакалавър“ завършва през 1992 г. с професионална квалификация „Детски учител. Учител по музика в детските градини“, а магистърска степен като „Учител по музика в средните училища“ получава през 1994 г. Професионалната ѝ дейност е изцяло свързана с педагогическата професия, която тя започва да упражнява още от 1994 г. като учител по музика първоначално в СОУ „Кирил и Методий“ – гр. Симитли, а след това в СУ „Кузман Шапкарев“, Благоевград. Социалните и организационните ѝ компетенции се определят от дългогодишната ѝ работа в училище, от комуникациите ѝ с родители, ученици, администрация. В трудовата ѝ биография е налице непрекъснат стремеж към усъвършенстване – през 2004 г. придобива пета ПКС, а през 2007 г. четвърта ПКС.

Дисертационният труд на Цветанка Попова е естествено продължение и поредно доказателство, както за неспирното ѝ професионално израстване, така и за нейния афинитет към научноизследователска дейност. Дългогодишният опит на Цветанка Попова дава достатъчно стабилно основание за научните ѝ търсения и за постигнатите положителни резултати в обучението по музика на учениците от начален етап на СУ.

2. Актуалност на тематиката

Работата на Цветанка Попова е много навременна и актуална, защото липсват теоретико-емпирични изследвания за ефективното прилагане и използване на интерактивни подходи за нотното оgramотвяване по отношение на мотивация, познавателни интереси и учебни постижения в обучението по музика в СУ.

3. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Представеният за становище дисертационен труд е структуриран в четири глави, изводи и заключение. В увода е изложена мотивацията на автора за насочване към избраната изследователска тема, произтичаща от необходимостта да се оптимизират условията за активно обучение, изискващо подходящи педагогически стратегии и възможности за прилагане на иновативни методи за провеждане на часовете по музика.

Трудът на Цветанка Попова е едно завършено цяло, в чието изложение ясно се открояват необходимото теоретично основание и експерименталната дейност. Много добро впечатление оставя фактът, че всички изследователски задачи, целта на изследването, получените резултати в една тяснонаучна област, каквато е методиката на обучение по музика имат своята по-широка теоретична основа. Това придава необходимата научност и задълбоченост на изследването. Проблемът за *нотното оgramотвяване* е разгледан в контекста на: символиката като част от семиотиката, обучението в синестезия, невролингвистичното програмиране, сугестопедичния подход и др. В методологията на предложения подход Цветанка Попова изхожда от редица съвременни постановки за активизиране на музикално-образните представи на учениците и провокиране на тяхното креативно мислене, начините за получаване и обработка на информацията, стила на учене.

Ясно са изложени в началото обекта, предмета, целта, задачите и методите на изследването. Те са формулирани много добре, така че дават ясна представа за по-нататъшното изложение. Избраната методика на изследване позволява постигане на посочената цел и получаване на адекватен отговор на поставените задачи.

В **първа глава** е представена националната програма за училищно образование, като са разгледани нормативни документи и законова база. Направен е анализ на учебните програми по музика и преглед на учебниците (от различни авторски колективи), одобрени от МОН. Разгледан е въпроса за нотното оgramотвяване в контекста на музикалните компетентности като част от ДОС. Направеният анализ е последван от необходимите изводи.

Втора глава е посветена на проблема за усвояването на нотно-символните модели. Разгледани са въпроси като: връзка между символика и симиотика,

възприятие-култура-символ, музикална интонация-символ, синестезия-синестетични възприятия и др. В тази част се разглеждат още моделите на нотната символика в Европа, както и българските методи за усвояване на нотната символика. Направеният от Цветанка Попова исторически преглед на различни педагогически системи и подходи за музикално възпитание, утвърдени в практиката, е необходима теоретична основа за изследователската теза.

Логичната линия на научното изследване се продължава от **третата глава** - методологически основи на експеримента. Нейното съдържание представлява връзката между теоретичните глави и експерименталната част. Разгледани са въпроси като невролингвистично програмиране, стил на учене, моделът VARK, системата на Валерий Брайнин. Във втората част на тази глава е изложена идеята за усвояване на нотносимволни модели от учениците в начален етап на средното училище, като конкретно са описани трите етапа (стъпки). Експериментиранияте педагогически технологии следват от глобалното към конкретното, от цялото към детайла, така че процесът на усвояване да преминава през различни сетивни канали- слухови, визуални и кинестетични. По атрактивен, забавен и интересен начин се обогатяват дидактическите средства за представяне на нотната символика пред учениците от трети клас. Разработената от Цветанка Попова педагогическа технология предоставя възможност да се оптимизира работата на преподавателя по музика.

В **четвърта глава** е направен анализ на резултатите. Те са подробно коментирани, като е осъществена необходимата съпоставка, професионално и компетентно са обобщени постиженията в края на експерименталната дейност.

Достоинствата на дисертационния труд могат да се обобщят в следните насоки:

- В теоретичната обосновка на проведената експериментална работа е налице необходимата творческа и критична оценка на литературните източници.
- Предложени са ефективни методически решения, които способстват за запознаване на учениците с елементите на нотното писмо, като са съобразени с възрастовите особености на децата в начален етап на средното училище. Посредством въвеждането на системата от интонационни нотно- символни модели, на базата на игровите подходи, се преодолява абстрактността на изучаваните понятия.
- В обучаващия експеримент е търсена съвкупност от въздействия, които да провокират емоционалния отклик и творческите заложби на учениците.
- Работата има висока практико-приложна стойност за обогатяване на методите и

формите на работа в обучението по музика в началното училище.

- Дисертационният труд в неговата цялост разкрива уменията на неговия автор за задълбочена преподавателска дейност, за научни търсения и намиране на най-точни решения в процеса на изследователска работа
- Налице е необходимата способност за аналитично, критично и креативно мислене
- Резултатите са представени включително чрез диаграми, а приложенията онагледяват, допълват и доизясняват експеримента

4. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Цветанка Попова представя четири статии по темата на дисертационния труд. Всички публикации свидетелстват за задълбоченото проучване на проблема за обучението по музика в началния етап на СУ и за практико-приложната стойност на използваната методика за усвояване на нотното писмо. Цялостният прочит на дисертационния труд убеждава недвусмислено за личното участие на докторантката в експерименталната дейност и че получените резултати са нейна лична заслуга.

Авторефератът дава ясна представа за извършената работа, като представя есенциално съдържанието на отделните глави и отразява основните резултати, постигнати в дисертацията. Така изложените приноси и резултатите от изследването дават основание за тяхното приложение в музикално-педагогическата практика.

6. Препоръки

Във втора глава „Теоретична обосновка на проблема, свързан с нотно- символните модели“ и по-конкретно в контекста на параграфите „Символиката като част от семиотиката“, „Музикалната интонация като музикален символ“, би трябвало да намери място, като особено значим литературен източник, трудът „Музиката и интелектът“ (1994 г., Пенка Минчева).

Същността на системата за нотно оgramотвяване на Пенка Минчева, като особено значима в съвременното музикално възпитание (**осъзнаване на височинните отношения между тоновете чрез ползване на представата за звукостепени**), също би трябвало да намери място в параграф *2.3.2.2 Музикалното образование в България след 50-те години на 20 век*, макар че в първа глава, където се прави анализ на учебниците, включително и на тези с авторски колектив П. Минчева, Кр. Филева, Д. Кацарова, са описани форми на работа, чрез които се реализира нотното оgramотвяване по тази система.

Тези допълнения към текста на дисертационния труд Цветанка Попова би могла да направи ако в бъдеще издаде монография.

7. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Убедена съм, че предложеният модел е принос в музикално-педагогическата практика. Представените материали и приложни резултати напълно съответстват на ЗРАСРБ. Дисертационният труд показва, че докторантката Цветанка Попова притежава задълбочени

теоретични знания и професионални умения по научна специалност 1.3 Педагогика на обучението по..., като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята положителна оценка за проведеното изследване и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор” на Цветанка Йончева Попова в **област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по ... , докторска програма, „Методика на обучението по музика“.**

Изготвил становището:

27. 03. 2022 г.

проф. д-р Таня Бурдева